

El concert econòmic a l'horitzó

Després d'un procés esgotador de negociacions, promeses i incompliments, finalment s'ha arribat a un acord per a revisar el model de finançament autonòmic. Analitzem el nou model i els efectes que tindrà a Catalunya, el País Valencià i a les Illes, amb l'horitzó del concert econòmic com a propera fórmula per a resoldre el dèficit fiscal que el nou model de finançament encara no resol. Així mateix, Joan Puigcercós, Artur Mas i Josep Maria Àlvarez valoren, en entrevistes, el resultat d'aquest procés i les perspectives que ara s'obren.

L'últim episodi del cafè per a tothom

La setmana passada el Consell de Política Fiscal i Financera donava el vist-i-plau al nou acord de finançament autonòmic. Un acord que atenua el sagnant dèficit fiscal que pateixen, any rere any, les autonomies amb economies més productives, com ara Catalunya, el País Valencià i les Illes.

Amb onze mesos de retard, finalment s'ha tancat l'acord per al nou model de finançament autonòmic. A la trobada del Consell de Política Fiscal i Financera, convocada pel govern espanyol, amb

els representants dels departaments d'economia de les dinou comunitats autònomes, es va donar el vist-i-plau a la proposta de finançament autonòmic. De les dinou, deu van votar-hi a favor i les comunitats governades pel PP van

optar per abstenir-se, és a dir, per fer compatible la crítica de la seva formació a la proposta, amb el dret d'agafar els diners de més que pugui aportar el nou sistema. I, com sempre, els representants del País Basc i de Navarra, que disposen del concert econòmic, es mantenen al marge de la votació. Això del règim comú no els fa ni fred ni calor. Ultra el debat –o ball– de xifres que durant aquests dies han anat sortint, el nou model de finançament, que aportarà més recursos per a les comunitats autònomes de règim comú, continuarà sense resoldre el problema del dèficit fiscal que arrossegueu els territoris dels Països Catalans.

Vista general de la reunió del Consell de Política Fiscal i Financera en la que les comunitats autònomes van debatre la proposta sobre el nou model de finançament autonòmic

Així, tot i mantenir formalment la relació de bilateralitat entre les dues parts, el model actual fixa la decisió de la necessitat de la despesa de les autonomies en el govern de l'estat. Amb el sistema actual, les comunitats autònomes negocien amb el govern de l'estat les xifres sobre allò que l'estat té la gentilesa de considerar despesa de les autonomies.

El mànec de la paella el continua tenint qui l'ha tingut sempre i la capacitat de negociació de les autonomies, continua depenent de les geometries parlamentàries que es configuren en cada moment.

Som on som. Així que, al final del procés iniciat amb la reforma de l'Estatut de Catalunya, de fet, no s'ha produït un canvi de model, sinó que es continua mantenint la dinàmica del peix al cove. Una dinàmica, això sí, que, malgrat que l'estat sempre vol donar per tancada, a Catalunya s'entén com un pas més. Un pas més que, al seu torn i de nou, és reinterpretat en amplis sectors de l'Espanya tronada com la "Cataluña insaciable y insolidaria" –només cal veure els retrets fets des de representants del PP i d'alguns sectors del PSOE, al model, pel que *dóna* a Catalunya. Per tant, al marge de debatre si és un bon acord o no, el nou pacte de finançament autonòmic, especialment en el cas de Catalunya, significa una millora dels recursos financers d'una Generalitat que arrossega un dèficit fiscal històric. Com un dia també ho va ser el *pacte del Majèstic*, entre CiU i PP, tot i que en aquell cas, el dèficit fiscal va continuar creixent.

PP i PSOE, a favor del concert.

Cinc anys després, doncs, l'objectiu d'aconseguir un model de finançament just per a Catalunya no s'ha assolit. Malgrat els esforços i el desgast de la classe política catalana, d'haver coincidit president del mateix color polític a Madrid i a Barcelona, si les xifres publicades s'acaben respectant, Catalunya reduirà el seu dèficit d'un

Ara fa més de cinc anys que es va engegar un procés a Catalunya per aconseguir una reforma estatutària. Un dels objectius centrals d'aquesta reforma era obtenir un sistema de finançament just per a Catalunya. Aquella iniciativa catalana feia detonar, com a la majoria de reivindicacions fetes des del Principat, un procés en cascada de revisió dels estatuts d'autonomia de diverses comunitats autònomes, seguint aquella premissa instaurada des de la transició del *café per a tothom*, és a dir, de reconèixer les reivindicacions catalanes sempre que es puguin harmonitzar amb la resta de comunitats autònomes. I per això, aquell Estatut que va sortir del Parlament de Catalunya, el 30 de setembre de 2005, no podia sobreviure al procés de censura durant el tràmit de negociació a Madrid. La proposta d'Estatut aprovada per la cambra catalana

–que José Luís Rodríguez Zapatero, dos anys abans, havia promès que respectaria– preveia, en matèria de finançament, un model que, tot i no ser com el basc o el navarrès, s'acostava progressivament als efectes similars d'un model de concert econòmic, és a dir, un model basat en la recaptació de tots els impostos per part de la Generalitat de Catalunya, que després hauria d'aportar a l'estat la seva part en conceptes com ara les despeses comunes o la solidaritat interterritorial.

Aquell text, doncs, situava la decisió d'allò que era la necessitat de la despesa de la Generalitat de Catalunya en la mateixa Generalitat. De manera que establia una relació de bilateralitat real entre el govern de l'estat i el de Catalunya a l'hora de negociar el model de finançament.

El model pactat d'estat, finalment, quedava molt lluny d'aquell inicial.

Els PPCC recuperarien 21.651 milions amb el concert

Les relacions tributàries entre Euskadi i Navarra i l'estat espanyol han estat motiu de controvèrsia durant molts anys, i un objectiu a esfondrar tant pel PP com el PSOE espanyol. Ara bé, populars i socialistes bascos i navarresos mai no han volgut impregnar el seu sistema financer del debat espanyolista de la resta de territoris. Està blindat de qualsevol consideració política. Perquè els seus resultats aporten qualitat de vida i riquesa als seus votants. El nivell de renda *per capita* d'Euskadi i Navarra és superior al de la resta de l'estat espanyol i se situa entre les més elevades d'Europa. La quota de solidaritat pactada amb Madrid és de l'1,35% i el 3,18% respectivament, és a dir, que aquests dos territoris tenen dèficit fiscal, malgrat que uns altres territoris amb un superàvit insultant, com Andalusia o Extremadura, bramin contra el concert econòmic.

Sigui com sigui, s'ha pactat un model de finançament per a les comunitats autònomes de règim comú, que ha de tenir vigència pel cap baix durant cinc anys. Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears tenen com a punt de partida un dèficit fiscal reconegut per l'estat del 8,70% (9,8% segons la Generalitat) el 6,37% i el 14,20% del seu PIB, que equival a 16.700 milions d'euros, 5.575 milions i 3.190 milions respectivament. Amb la modificació de la LOFCA que ara s'acompleix, és impossible de saber en quin percentatge es reduirà aquest dèficit fiscal, però sembla probable que, almenys, no augmenti més.

Ara bé, en quina situació financera es trobarien els Països Catalans si en comptes d'un model de règim comú de negociació multilateral s'apliqués el concert econòmic? Partint de la premissa que el dèficit fiscal podria situar-se en el mateix percentatge que el d'Euskadi, en l'1,35% del seu PIB, cal calcular quants milions d'euros es recuperarien si el percentatge fos el mateix. En el cas de Catalunya, dels 16.700 milions de dèficit actuals que es comptabilitzaven el 2005 –les darreres dades oficials–, es passaria a un dèficit de només 2.300 milions d'euros, és a dir, que la Generalitat disposaria de 14.400 milions d'euros més. En el cas del País Valencià, dels actuals

5.575 milions d'euros negatius, es passaria als 1.181 milions negatius. Els valencians recuperarien 4.394 milions d'euros que permetrien una millora substancial dels comptes de la Generalitat valenciana. Pel que fa a les Illes, que ocupen la primera posició a l'estat espanyol pel que fa a l'espoliació fiscal, d'un dèficit oficial de 3.190 milions d'euros passaria a uns nombres vermells de 303,27 milions d'euros, i recuperaria per a la seva caixa 2.887 milions.

Per tant, si sumem els diners que recuperarien els tres territoris amb un sistema de concert econòmic, les xifres quedarien amb un dèficit conjunt de l'1,35%, un saldo negatiu de 3.784 milions d'euros, i una recuperació de caixa de 21.651 milions d'euros. La renda per habitant creixeria substancialment amb un sistema de concert, com també la prestació de serveis educatius, sanitaris i socials.

Tanmateix, la realitat és una altra. Amb l'actual sistema, les finances de Catalunya, el País Valencià i les Illes resten subordinades a la voluntat d'un estat que concedeix uns recursos financers més o menys elevats, en el marc d'un model que pretén igualar tots els territoris. Si disposessin de concert econòmic, cada administració recaptaria la totalitat dels impostos i posteriorment cediria a l'administració central la quota corresponent als serveis comuns que aquesta prestés en el seu territori.

De fet, a l'Estatut del 30 de setembre del 2005, que fou aprovat pel 90% del Parlament de Catalunya, el model de finançament fixava unes bases per a l'obtenció de resultats econòmics equiparables als del concert econòmic de forma progressiva. Era un pas important per a la sobirania fiscal de Catalunya, perquè proposava dos elements clau en un concert: la bilateralitat i la transparència, ja que apostava per recaptar el cent per cent dels impostos a Catalunya. El procés a Madrid, on CiU i PSOE van acabar pactant un altre Estatut, va suprimir qualsevol element que pogués assimilar-se a la sobirania financera.

Gemma Aguilera

terç. És a dir, si les perspectives més optimistes es compleixen aquests anys vinents, Catalunya continuarà tenint dos terços de l'actual dèficit fiscal. En una reunió de l'executiva del PSC, a principi del febrer de 2008, s'aprova el programa electoral de la formació per a les eleccions espanyoles del 9 de març, amb la candidata Carme Chacón, avui ministra de Defensa espanyola. S'inclou la petició, en matèria de finançament, que els ingressos de la Generalitat de Catalunya s'equiparesin “de manera progressi-

va” als que proporciona el sistema de concert. Aquesta fórmula, de fet, ja l'havia defensada Pasqual Maragall. Al País Basc, el president del PP regional, Antonio Basagoiti, puntal de l'actual govern de Patxi López, demanava al *lehendakari* socialista que, a la seva primera reunió amb Zapatero, defensés el model del concert econòmic base, contra les possibles temptacions que pogués tenir l'executiu espanyol d'aigualir-lo, durant el procés de negociació del nou model de finançament autonò-

mic. A Navarra, també l'actual govern popular, amb el suport del PSOE, mai no ha qüestionat el concert. Vist el creixent suport que l'anomenat *dret de decidir* té en algunes formacions catalanes, i vists els antecedents anteriors, la reivindicació d'un nou model de finançament similar al concert econòmic sembla que s'acaba configurant, doncs, com l'única via realista per a poder posar fi al dèficit fiscal.

Enric Rimbau